

Vers une architecture 1923

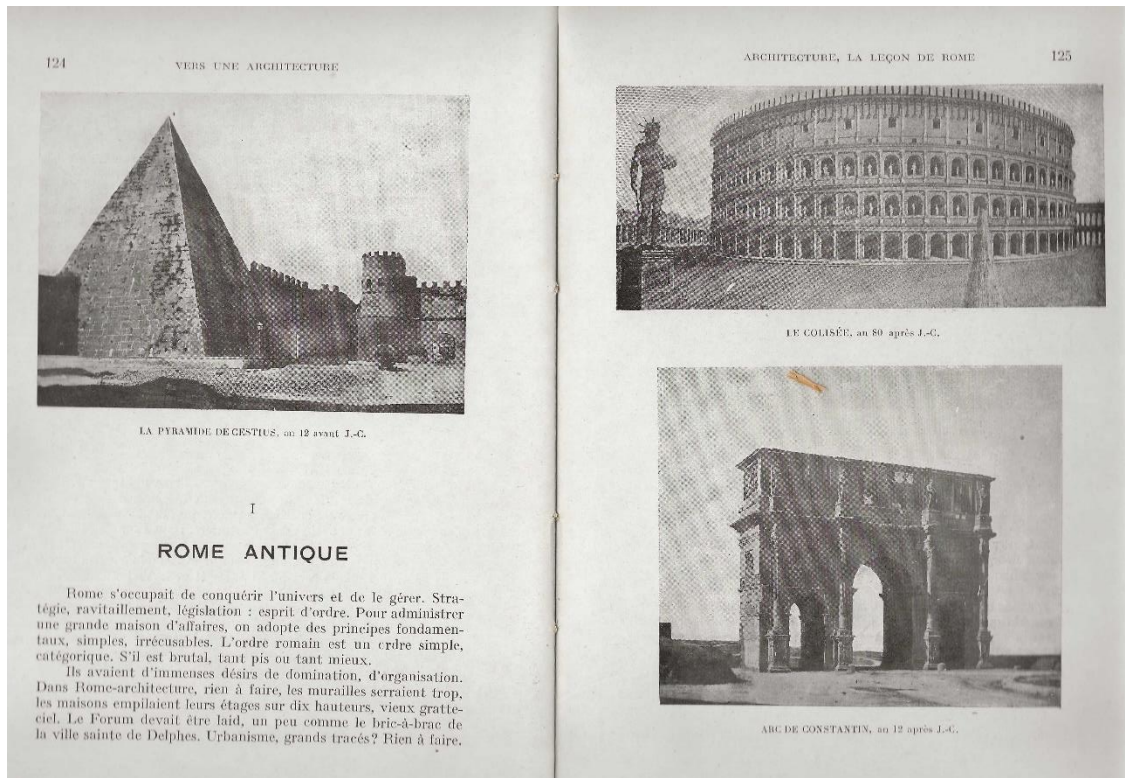
Honderd jaar geleden verscheen bij de uitgeverij Éditions Georges Crès & Cie het spraakmakend boek "Vers une Architecture" geschreven door Charles Édouard Jeanneret (1887-1965) maar gepubliceerd onder de naam van Le Corbusier. Het dit boek maakte furore en was bijna direct uitverkocht. De zeggingskracht van het boek ligt niet enkel de tekst en de tussentitels maar ook in de door LC gekozen beelden. Op de cover geen gebouw maar het dek van een schip waarmee hij verwijst naar de eerste van drie belangrijke hoofdstukken "Des yeux qui ne voient pas..... / Les Paquebots". Daarna volgen de vliegtuigen en de auto's.

In dit boek worden twaalf artikelen samengebracht die afzonderlijk verschenen in de eerste zestien nummers van de "Revue L'Esprit Nouveau", een tijdschrift gepubliceerd tussen oktober 1920 en mei 1922. Aan dit blad werkten mee de schilder Amédée Ozenfant en de dichter Paul Dermée. De naam van het tijdschrift verwijst naar een lezing gegeven door Guillaume Apollinaire in 1917. Het laatste hoofdstuk "architecture ou révolution" werd speciaal voor dit boek geschreven. Het blijft één van de meest invloedrijke theoretische boeken over de architectuur van de moderne beweging in de 20ste eeuw.

Drie belangrijke publicaties van LC in de jaren '20 . Tweede editie van Vers une Architecture 1924 collectie Marc Dubois

Het woord "VERS" in de titel is strategisch gekozen. Het benadrukt de nodige dynamiek om tot een vernieuwde architectuur te komen. De weg naar de toekomst is echter niet het verleden vernietigen. In het boek verwijst LC naar historische inspirerende voorbeelden. In het hoofdstuk "Les Tracés Régulateurs" kiest hij voorbeelden zoals de Notre Dame in Parijs of het Capitool in Rome gecombineerd met zijn projecten. Daarmee wilde hij de aanknopingspunten tussen verleden en toekomst benadrukken.

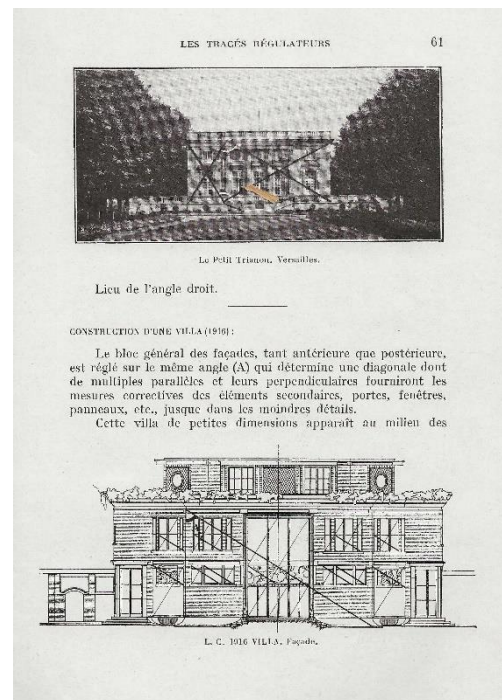
Het boek ervaart onmiddellijk succes en aanzienlijke verspreiding. In 1924 verscheen een tweede druk die eveneens vlug was uitverkocht. De hoofdreden waarom een nieuwe herdruk uitbleef is omdat LC bezig was met andere boeken die na elkaar zijn verschenen: *L'Art Décoratif d'Aujourd'Hui* (1925), *Almanach d'Architecture Moderne* (1926), *Une Maison – Un Palais* (1928) en *Précisions* (1930).

In 1926 kwam er een vertaling in het Duits. Ook een Engelse en Japanse editie kwam op de markt. Daarmee vestigde LC zijn internationale faam. Tegenwoordig is het boek beschikbaar in ongeveer twintig talen en blijft hij architecten en studenten inspireren door middel van een theoretische demonstratie die teksten en afbeeldingen combineert. Eén van de spraakmakende pagina's (p. 106) is deze waarop hij bovenaan een foto plaatst van een tempel in Paestum en onderaan een auto, merk Humbert

uit 1907 " Il y a un esprit nouveau: c'est un esprit de construction et de synthèse guidé par une conception claire" , LC 1920.

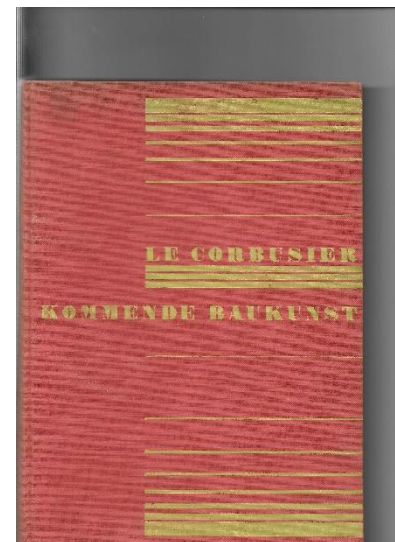
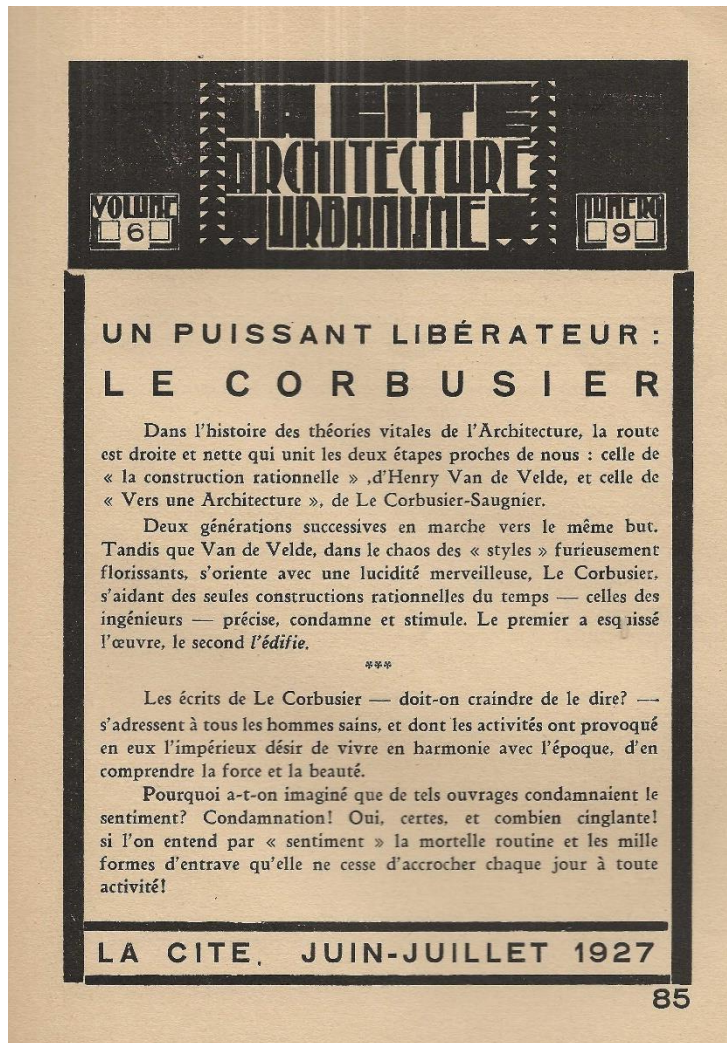
Eén van de spraakmakende pagina's (p. 106) is deze waarop hij bovenaan een foto plaatst van een tempel in Paestum en onderaan een auto, merk Humbert uit 1907 / In het hoofdstuk "Les Tracés Régulateurs" bovenaan Le Petit Triabon Versailles onderaan woning in La Chaux de Fonds (CHà 1926, ontwerp Le Corbusier beiden met de "Gulden Snede".

Onderaan pagina uit laatste hoofdstuk "Architecture ou Révolution", de FIAT fabriek in Turijn

Verspreiding in België

De belangstelling voor LC als auteur in België was erg groot. Zijn visie op architectuur verscheen meermaals in het tijdschrift *La Cité* in de jaren '20.

Architect Gaston Eysselinck (1907-1953) had de vier boven vermelde boeken maar niet *Vers une Architecture*.¹ Architect Léon Stynen (1899-1990) had de Duitse versie *Kommende Baukunst* uit 1926.² Deze Duitse versie bevat ook aanvullingen, foto's van het Pavillion L'Esprit Nouveau dat te zien was tijdens de grote expositie van Parijs in 1925. Een gebouw van LC dat niet enkel Stynen heeft bezocht en ook veel andere architecten. Daarmee positioneerde LC zich niet enkel als succesvol auteur met een spraakmakend boek, hij toonde dat hij ook bouwde. Na het bezoek aan dit paviljoen gaf de schilder René Guiette (1893-1976) de opdracht aan LC voor hem een woning met atelier te bouwen in Antwerpen (1926), het enig bouwwerk in België op de UNESCO lijst, ontworpen door Le Corbusier.

Herdruk in 1958

Op de eerste pagina: Préface / Après trente-huit années....Réimpression 1958. In de inleiding een korte voorgeschiedenis van het boek en met een inleiding geschreven door LC op 17 januari 1958. Daarbij drie foto's van mijn project in Marseille, een foto van zijn gerechtsgebouw in Chandigarh, een zijn voorstel voor het UNO gebouw in New York.

Hij eindigde zijn tekst als volgt: "Dans un même esprit, la route parcourue jusqu' ici a conduit aux manifestations de l'âge mur, la où l'art fleurit ou mûrit, comme l'on voudra. Des gens très fins dégustateurs de salons (à Paris ou en U.S.A.) me qualifient aujourd'hui d'architecte 'baroque'. C'est la plus atroce désignation qui puisse m'être conférée. Traité de 'sale ingénieur' en 1920 (je l'acceptais) me voici passé sur l'autre bord des enfers, - aux extrêmes...! Peut-être est-il heureux d'être encore engueulé à 70 ans!!!!

De grootste ontgoocheling van LC is ongetwijfeld dat zijn project voor de Volkerenbond in Genève (La Société des Nations) niet werd gekozen, wat ook de aanleiding was voor de oprichting van de CIAM.

Bij deze herdruk opteerde LC om zijn inleidende tekst voor de derde editie op te nemen om de jongere generatie duidelijk te maken wat de gemiste kans is geweest. Bij de tekst maar liefst 15 illustraties. Tot slot ook een foto van het winnend project met daarbij het onderschrift: "Les lauréats de la dernière heure: MM. Nérot, Broggi, Vago. La raison a perdu pied! Le Palais n'est plus une machine à travailler, c'est un mausolée représentatif. L'académie triomphe !".

***Een transparante plastiek wikkel
met een tekening van Le Corbusier.***

Een exemplaar kreeg ik van mijn grootouders voor mijn verjaardag in oktober 1972. Vermoedelijk hadden zij dit gekocht in de Boekhandel Corman in Oostende. Deze editie werd gedrukt in 1966. Rond het boek was een transparante plastiek wikkel met een tekening van Le Corbusier.

De aanleiding van dit geschenk waren de inspirerende en overweldigende lezingen die wij als student kregen in Sint Lucas Gent op vrijdagmiddag van Alfons Hoppenbrouwers. Het waren lessen die bij veel van mijn medestudenten nazinderden, bij Paul Robbrecht, Hilde Daem, Marie José Van Hee en mijn overleden vriend Christian Kieckens. De vrijdagmiddag was voor ons in het vierde en vijfde jaar het hoogtepunt van de week. Van vroeger naar huis terug te keren was geen sprake!

Illustratie van de verschillende edities van *VERS UNE ARCHITECTURE* met in een midden schetsontwerp van LC voor de cover Document DFondation Le Corbusier Paris

Marc Dubois / December 2023

¹ Hans Eysselinck schonk de boeken van zijn vader aan het Design museum Gent in 2012. Vermoedelijk na intens gebruik liet hij de vier boeken gelijkvormig inbinden.

² Le Corbusier, *Kommende Baukunst*, Stuttgart /Berlin /Leipzig, Deutsche Verlags-Anstalt, 1926. Boek opgenomen in het archief Stynen & De Meyer, VAI, Antwerpen